

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Jordbruksverket

Yttrande över förslag till ändrade föreskrifter om stöd till havs-, fiskeri-, och vattenbruksprogrammet

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

Jordbruksverkets förslag till ändrade föreskrifter om stöd från havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet innehåller:

- ny definition av *övrig privat finansiering*,
- nya villkor gällande mikro-, små- och medelstora företag,
- nya regleringar för stödberättigande utgifter och kostnader,
- förtydligande av vissa stödbelopp samt uppgifter som stödsökande och stödmottagare ska lämna in, och
- mindre korrigeringar på grund av att förordning (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden har ändrats.

Föreskriften planeras att träda i kraft den 11 juli 2024.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Den 30 november 2022 öppnade Jordbruksverket upp havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet 2021–2027 i sin helhet. Programmet styrs dels av EU-förordningar¹,

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1060 av den 24 juni 2021 om fastställande av gemensamma bestämmelser för Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden+, Sammanhållningsfonden, Fonden för en rättvis omställning och Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden samt finansiella regler för dessa och för Asyl, migrations- och integrationsfonden, Fonden för inre säkerhet samt instrumentet för ekonomiskt stöd för gränsförvaltning och viseringspolitik och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/1139 av den 7 juli 2021 om Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden och om ändring av förordning (EU) 2017/1004.

svensk förordning² samt även av Jordbruksverkets föreskrifter. Sedan programmet öppnades och ansökningar om stöd samt utbetalning har skickats in och kontrollerats av de behöriga stödmyndigheterna har det upptäckts ett antal brister i föreskriften. Bristerna består i avsaknad av bland annat en definition och regler vilket innebär att regelverket i vissa delar blir mer tillåtande än vad som varit Jordbruksverkets avsikt från början. Exempelvis finns det i dagsläget inte någon reglering om att stöd inte lämnas för mervärdesskatt och att stöd inte lämnas för utgifter och kostnader som finansierats på andra sätt än genom stödet från programmet. Det finns även en del brister som beror på otydliga formuleringar vilket har resulterat i att de behöriga stödmyndigheterna inte får in korrekta uppgifter vid ansökan om stöd och ansökan om utbetalning.

Med anledning av de brister som kommit fram ändrar Jordbruksverket föreskriften i syfte att reglera de delar som saknas och förtydliga de delar som gett upphov till att felaktiga uppgifter skickas in.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av syftet med förslaget och mot vilken bakgrund det lämnas. Beskrivningen är tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner att redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget är godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Förslagsställaren menar att införandet av en definition av *övrig privat finansiering* inte är någon ändring i sak utan bara ett förtydligande av att man avser samma definition som finns i förordning (2022:1461). Den alternativa lösningen som finns är att inte genomföra ändringen. Jordbruksverket anser dock att det är lämpligt att genomföra ändringen för att det ska bli extra tydligt att definitionerna i förordningen även ska gälla för de termer och uttryck som finns i föreskriften. Om definitionen av begreppet *övrig privat finansiering* inte införs i föreskriften skulle begreppet riskera att fortsättningsvis tolkas på olika sätt. Problematiken som finns i dagsläget med att stödmottagare och behöriga stödmyndigheter har olika tolkningar vad som innefattas i begreppet skulle kvarstå. Den föreslagna regleringen leder till en avgränsning samt tydlighet vad begreppet avser.

Vidare anger förslagsställaren att det inte är lämpligt att bevilja stöd för sådant som stödmottagaren redan har fått finansiering för på andra sätt än genom stödet från havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet. Om Jordbruksverket inte ändrar 1 kap. 4 § punkt 3 innebär det att 3 kap. 19 a och 19 b §§ omfattas av regleringen och Jordbruksverket kan bevilja undantag från bestämmelserna om moms samt om att stöd inte får lämnas för utgifter och kostnader som finansieras med andra medel. Om Jordbruksverket inte ändrar 1 kap. 4 § punkt 4 innebär det att innehållet i bestämmelsen inte är juridiskt korrekt. Jordbruksverket får inte bevilja undantag från bestämmelser som är reglerade i svensk förordning och anser därför att vissa av bestämmelserna måste tas bort, medan andra kan läggas till.

Om Jordbruksverket inte skulle lägga till avtal i 2 kap. 3 § punkt 17 samt 2 kap. 20 § punkt 12 skulle det innebära en fortsatt otydlighet för stödsökande, stödmottagare och behörig stödmyndighet angående vilka uppgifter och underlag som ska lämnas in till den behöriga

² Förordningen (2022:1461) om stöd från Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksfonden.

stödmyndigheten. Det skulle dock vara möjligt för handläggaren att begära in avtal utan ett förtydligande.

Om Jordbruksverket inte lägger till regleringen 3 kap. 1 c § skulle det innebära en fortsatt otydlighet och osäkerhet för stödsökande, stödmottagare samt de behöriga stödmyndigheterna om Kommissionens rekommendation (2003/361/EG) ska tillämpas eller ej. Det skulle också kunna innebära att de behöriga stödmyndigheterna tillämpar rekommendationen utan att det finns en tydlig regelkedja som fastställer det och därmed skulle det bli otydligt för stödsökande och stödmottagare vad som gäller. Inom vissa åtgärder i Europeiska havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet får stöd endast beviljas till mikro-, små- och medelstora företag. Om Jordbruksverket inte skulle införa paragrafen betyder det att stödsökandes status skulle utgå från personalstyrkan och de finansiella beloppen som gäller det år då ansökan om stöd skickas in. Handläggaren skulle då inte behöva kontrollera företagets status två år tillbaka för att fastställa företagets status. Vidare skulle det även innebära att stödmottagare som beviljats stöd riskerar att direkt förlora detta om deras verksamhet från ett år till ett annat växer och därmed överstiger de trösklar som fastställs i definitionerna av mikro-, små- och medelstora företag. Genom regleringen skapas en ventil för stödsökande och stödmottagare där deras verksamhet kan växa utan att de direkt förlorar sin status och därmed rätt att bli beviljad stöd. I stället för att direkt förlora möjligheten till att bli beviljad stöd förloras det först om stödsökandes och stödmottagares verksamhet växer eller minskar och trösklarna över- eller understigs under två på varandra följande år. Konsekvenserna av att inte föra in regleringen och inte tillämpa Kommissionens rekommendation (2003/361/EG) skulle kunna vara att måluppfyllnaden av havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet riskeras, att fler återkrav måste genomföras samt att stödsökande inte längre söker stöd i samma omfattning som tidigare.

Vad gäller bestämmelsen i 3 kap. 47a § om förhindrande av kontroll på plats föreslår Jordbruksverket att ett andra stycke läggs till för att tydliggöra vad som gäller när ett förhindrande av kontroll på plats beror på force majeure. Om ändringen inte genomförs kan det leda till att stödmottagare och behöriga stödmyndigheter inte vet hur ett förhindrande av kontroll på plats som beror på force majeure ska hanteras. En alternativ lösning är att stödmottagare och behörig stödmyndighet skulle kunna tillämpa regleringen i 1 kap. 10 § som anger att inga avdrag ska göras på stödet och att stödmottagaren ska behålla sin rätt att fortsättningsvis motta stöd i de fall deras oförmåga att följa villkoren i beslut om stöd beror på force majeure. Men då 1 kap. 10 § inte tydligt fastställer att detta även gäller vid förhindrande av kontroll på plats eller att 3 kap. 47 a § hänvisar till att den behöriga stödmyndigheten ska tillämpa 1 kap. 10 § vid force majeure kan det leda till att handläggare på de behöriga stödmyndigheterna gör olika bedömningar huruvida man kan tillämpa reglerna i 1 kap. 10 § även vid förhindrande av kontroll på plats. Fortsättningsvis kan det även leda till revisionskritik eftersom det inte är tydligt hur situationen ska hanteras och att bestämmelserna i 1 kap. 10 § inte uppfyller kravet på enkla, förutsägbara och transparenta regler i situationen vid förhindrande av kontroll på plats.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av effekter av om ingen reglering kommer till stånd. Förslagsställaren går igenom varje del av förslaget och motiverar varför man förespråkar den valda lösningen i respektive del. I de flesta delar ställer sig Regelrådet frågande till om det faktiskt är några alternativa lösningar som presenteras eller om det snarare är fråga om en mer utförlig beskrivning av effekter om någon reglering inte kommer till stånd. Även om förslagsställaren förespråkar den föreslagna lösningen vore det önskvärt att även andra alternativ övervägts.

Regelrådet finner trots det att redovisningen av alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd är godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

Förslagsställaren uppger att regleringarna är förenliga med EU-rätten i alla avseenden. Regleringarna bedöms inte heller gå utöver den reglering som krävs enligt förordning (EU) nr 2021/1060 eller förordning (EU) nr 2021/1139. Jordbruksverket anser att tilläggen samt de ändrade bestämmelserna i föreskriften behövs för att motsvara och leva upp till de regleringar som fastställs i EU-förordningarna.

Jordbruksverket har strävat efter att endast införa bestämmelser som behövs, men har lagt till och ändrat vissa regleringar i syfte att förtydliga vilka uppgifter och underlag som stödsökande och stödmottagaren behöver lämna in, vad som är stödberättigat samt hur situationer som utgör force majeure ska hanteras.

Regelrådet gör följande bedömning. Det finns en beskrivning av förslagets överensstämmelse med EU-rätten som är tillräckligt tydlig.

Regelrådet finner att redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten är godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Föreskriften planeras att träda i kraft den 11 juli 2024. Jordbruksverkets bedömning är att ingen särskild hänsyn behöver tas gällande tidpunkten för ikraftträdande. Information om ikraftträdande och de huvudsakliga ändringarna i föreskriften bör kommuniceras på Jordbruksverkets webbplats samt på "ladan". Samråds- och remissinstanser kommer att informeras via e-post när föreskriften är beslutad.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår varför förslagsställaren valt den aktuella tidpunkten för ikraftträdande. Det finns också en bedömning av behovet av informationsinsatser.

Regelrådet finner att redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser är godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

Regleringen berör de som ansöker om stöd och utbetalning inom havs-, fiskeri-, och vattenbruksprogrammet 2021-2027. De som söker kan vara företag, myndigheter, kommuner, regioner, stiftelser, olika typer av föreningar och organisationer samt fysiska personer. Jordbruksverket har utgått från antalet ansökningar om stöd och utbetalning som företagen väntas lämna in, i stället för antalet företag som väntas söka stöd och utbetalning.

Jordbruksverkets senaste prognos indikerar att 1 200 ansökningar om stöd kommer att skickas in under programperioden, varav 780 uppskattas komma från företag. Fram till och med 30 oktober 2023 hade 300 ansökningar om stöd skickats in av företag, varav ca 200 av dessa har beslutats. Det innebär att ca 100 ansökningar om stöd som skickats in av företag fortfarande handläggs. Antalet ansökningar om stöd som har skickats in av företag sedan programmet öppnades fram till och med den 30 oktober 2023 motsvarar 65 procent av alla

ansökningar om stöd som kommit in i havs-, fiskeri och vattenbruksprogrammet. Det innebär att det återstår 480 ansökningar om stöd som skickas in av företag. 480 ansökningar om stöd kommer därmed påverkas av föreskriftsförslaget. Ansökningar om stöd kan skickas in till och med år 2027. Efter att föreskriftsförslaget har trätt i kraft återstår tre och ett halvt år av programperioden vilket innebär att företagen kommer att skicka in ca 137 ansökningar om stöd per år.

Jordbruksverket har prognostiserat att ca 632 ansökningar om stöd får bifall under programperioden. Av de ansökningar som beviljats stöd mellan programmet öppnade och fram till den 30 oktober 2023 har 70 procent beviljats till företag. Jordbruksverket uppskattar därför att företag är stödmottagare i ca 442 ärenden. Fram till den 30 oktober 2023 har 120 ärenden beviljats till företag. Jordbruksverket bedömer att de 100 ansökningar om stöd som är under handläggning och som skickats in av företag kommer att beslutas innan föreskriftsändringen träder i kraft. Av de 100 ansökningarna bedöms 70 leda till bifall. Det innebär att ytterligare 252 ansökningar om stöd förväntas bifallas där stödmottagaren är ett företag. Erfarenhet från tidigare program visar att stödmottagare i de flesta fall endast söker slututbetalning vilket betyder att 252 ansökningar om utbetalningar påverkas av föreskriftsförslaget. Ansökningar om utbetalningar kan skickas in till och med 2029. Efter att föreskriftsförslaget har trätt i kraft återstår fem och ett halvt år av programperioden vilket innebär att företagen kommer att skicka in ca 46 ansökningar om utbetalning per år.

Förslagsställaren uppger att de företag som berörs är verksamma inom branscherna fiske, vattenbruk och beredning av fiske- eller vattenbruksprodukter. I de åtgärder där företag kan beviljas stöd kan stöd endast lämnas till mikro-, små- och medelstora företag. Det framgår av förordning (2022:1461). Ett undantag finns i åtgärden Investeringar och utveckling av hamnar och landningsplatser där stöd kan lämnas till stora företag som ägs av en kommun eller region. Jordbruksverket bedömer därför att företag av samtliga storlekar kommer att söka stöd, beviljas stöd samt söka utbetalning. Jordbruksverket bedömer dock att majoriteten av ansökningarna samt bifallsbesluten kommer att avse mikro- och små företag. Bedömningen baseras på tidigare statistik som visar att dessa företag är de som i högst grad söker och beviljas stöd. I föregående programperiod sökte 377 företag stöd, 247 av dem klassades som mikroföretag och 90 som små företag. Förutsättningarna inom branscherna är desamma som i tidigare programperiod, lönsamheten är generellt sett låg och de flesta företag inom branscherna är mindre företag. Jordbruksverket anser att det därmed är rimligt att även i denna programperiod anta att de företag som är stödsökande och stödmottagare utgörs av mikro- och små företag.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren är tydlig med vilken bransch berörda företag tillhör och även hur stora företagen är. Det finns också en uppskattning av hur många ansökningar som kan tänkas komma att beröras av den föreslagna regleringen. Även om det går att bilda sig en uppfattning om hur många som kan tänkas påverkas av förslaget vore det önskvärt att förslagsställaren även uppskattat hur många företag det kan röra sig om, för det fall att ett företag kan lämna in flera ansökningar.

Regelrådet finner dock att redovisningen av berörda företag utifrån antal, storlek och bransch är godtagbar.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

Förslagsställaren uppger att införandet av definitionen *övrigt privat stöd* kan medföra att stödsökande och stödmottagande behöver säkerställa extern finansiering i form av pengar i

högre utsträckning än tidigare. Det skulle möjligtvis kunna leda till att det tar längre tid att få ansökningarna beviljade. Vidare anges att eftersom ett företag kan ansöka om stöd för och genomföra flera investeringar och/eller insatser kan det beröras av den administrativa kostnad som ansökan innebär mer än en gång.

Jordbruksverket bedömer att de administrativa kostnader som genereras av föreskriftsförslaget uppgår till högst 81 967 kronor per år. De administrativa kostnader som upphävs genom föreskriftsförslaget är försumbara. Det betyder att företagens administrativa kostnader väntas öka med högst 81 967 kronor per år.

Förslagsställaren har beräknat företagens administrativa kostnader enligt Tillväxtverkets formel för förändrad tidsåtgång: Förändrad tidsåtgång x (lönekostnad x 1,84) x frekvens x population. Vid beräkning av företagens administrativa kostnader utgår Jordbruksverket från att de har en kostnad om 340 kr per timme. Beloppet som används är detsamma som enhetskostnaden vid stöd för eget arbete. Jordbruksverket bedömer att stödsökande eller stödmottagare kan utföra de administrativa uppgifterna på egen hand utan extern hjälp. Schablonvärdet 1,84 inkluderar semesterersättning, arbetsgivaravgifter och en overheadkostnad. Overheadkostnaden är ett schabloniserat påslag om 25 procent av den övriga kostnaden. Den omfattar kostnader som all verksamhet har, till exempel kostnader för företagsledning, lokaler och försäkringar. I bilaga 1 till förslaget finns en sammanställning över hur de ökade kostnaderna fördelar sig på respektive förslag som får betydelse och hur kostnaderna räknats fram.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren går igenom respektive förslag som kan komma att innebära ökade administrativa kostnader för företag och redovisar en uppskattad kostnad för dessa. Regelrådet ser positivt på att förslagsställaren, trots viss osäkerhet, tagit fram kvantifieringar som ger en bild av vilken effekt förslagen skulle kunna få på berörda företag.

Regelrådet finner att redovisningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet är godtagbar.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Förslagsställaren uppger att det enda förslaget som bedöms påverka företagens konkurrensförhållanden är regleringen i 3 kap. 1 c §. I majoriteten av de åtgärder där företag kan söka och beviljas stöd finns krav på att företaget måste vara ett mikro-, litet-, eller medelstort företag. Regleringen som införs innebär att ett företags status som exempelvis ett litet företag är mer robust gentemot minskningar och öknings i verksamheten, eftersom statusen ändras först när företaget har under- eller överstigit de trösklar som anges i definitionerna under två på varandra följande år.

Förslagsställaren menar att regleringen i praktiken leder till att fler projekt och investeringar kan genomföras eftersom risken för återkrav minskar något. Om regleringen inte hade införts hade företag som över- eller underskridit gränsen för sin status förlorat denna direkt och skulle därmed även förlora rätten till stödet. Regleringen kan även leda till att fler företag söker stöd och vågar genomföra planerade projekt och investeringar vilket i sin tur leder till en mer konkurrenskraftig bransch. Den inhemska produktionen får bättre förutsättningar för att öka och regleringen innebär även bättre förutsättningar att ta fram fler och bättre klimatsmarta metoder och redskap. Det som gynnar företagens konkurrensförhållanden är främst att företagen som beviljas stöd kan genomföra satsningar som de annars kanske inte

skulle haft möjlighet att prioritera. Jordbruksverkets förhoppning är att regleringen ska underlätta för företagen inom branschen att utveckla sin verksamhet för att bli än mer konkurrenskraftiga samt öka fokus på hållbart fiske och vattenbruk.

Regelrådet gör följande bedömning. Förslagsställaren menar att den enda av de föreslagna åtgärderna som skulle kunna påverka konkurrensen är förslaget att införa ett förtydligande av vad som utgör mikro-, små-, och medelstora företag. Det finns ett resonemang kring hur detta kan komma att påverka konkurrensen för berörda företag, även om detta är relativt kortfattat.

Regelrådet finner att redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag är godtagbar.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

I förslaget anges inget om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet bedömer att det inte finns något som uppenbart talar för att förslaget skulle medföra en påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner, med hänsyn till förutsättningarna i ärendet, avsaknaden av information om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden godtagbar.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Förslagsställaren uppger att i havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet kan företag beviljas stöd i ett antal åtgärder. I dessa åtgärder beviljas stöd endast till mikro-, små- och medelstora företag. Ett specifikt undantag finns inom åtgärden Investeringar och utveckling av hamnar och landningsplatser som innebär att stora företag som ägs av en kommun eller en region kan beviljas stöd. Undantaget bedöms bara beröra ett fåtal potentiella stödsökanden, det innebär att nästintill alla företag som beviljas stöd inom havs-, fiskeri- och vattenbruksprogrammet måste vara mikro-, små eller medelstora företag. Vid framtagandet av föreskrifterna anges det ha funnits en stor medvetenhet om detta och den generella målsättningen har varit att de regler som föreslås ska vara lätta att förstå, tydliga och transparenta.

Ett exempel på reglering i föreskrifterna där extra hänsyn har tagits till mikro-, små- och medelstora företag är bestämmelsen i 3 kap. 1 c §. Bestämmelsen innebär att företagen kan växa eller minska under en tid men det är först om tröskelvärdena över- eller understigs under två på varandra följande år som företagets status ändras. Syftet är att den status som företaget erhåller och som i sin tur delvis berättigar till stöd inom programmet görs mer flexibel. Stödmöjligheterna som finns inom programmet främjar därmed dessa typer av företag och att de vill och vågar utveckla ett mer hållbart och konkurrenskraftigt fiske och vattenbruk.

Regelrådet gör följande bedömning. Regelrådet ser positivt på att det framgår att förslagsställaren tänkt på förtydliganden och formuleringar som gör det lättare för framför allt mindre företag att förstå de regler som föreskrivs och ökar möjligheten att göra rätt från början.

Regelrådet finner att redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning är godtagbar.

Sammantagen bedömning

Förslaget innebär att föreskrifterna om stöd till havs-, fiskeri-, och vattenbruksprogrammet uppdateras med en del förtydliganden och definitioner. Bland annat förtydligas vad som avses med mikro-, små- och medelstora företag, att stödet inte omfattar avdragsgill moms eller kostnader som finansieras med andra medel och vad som avses med övrig privat finansiering.

Regelrådet bedömer att samtliga delasppekter är godtagbart redovisade. Det hade dock varit intressant om förslagsställaren resonerat mer kring alternativa lösningar, inte bara varför man förespråkar en reglering. Regelrådet skulle också uppskatta ett förtydligande kring hur många företag som kan komma att beröras, inte bara hur många ansökningar Jordbruksverket förväntas få in. Det finns dock en relativt utförligt redovisning av uppskattade kostnader, vilket Regelrådet ser positivt på. Regelrådet uppskattar också att det beskrivs tydligt att förslagsställaren tagit hänsyn till att det till stor del är små företag som berörs av regleringen och att det tydligt framgår att målet varit att reglerna ska bli så lätta som möjligt att förstå och följa.

Regelrådet finner därför att konsekvensutredningen uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

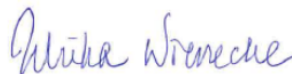
Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 3 april 2024.

I beslutet deltog: Anna-Lena Bohm, ordförande, Hans Peter Larsson, Lennart Renbjör, Lars Silver och Peter Nilsson.

Ärendet föredrogs av: Ulrika Wienecke.

Anna-Lena Bohm
Ordförande

Ulrika Wienecke
Föredragande